

Offer eller gärningsman?

Operasångaren Tito Beltran fälldes nyligen för en åtta år gammal våldtäkt. Men han tänker gå vidare och överklaga domen.

Beltran gör som

Ord mot ord. Allt fler söker resning i sexbrottsmål. Tito Beltran överklagar och Billy Butt-målet kan tas upp igen.

AV MARIANNE HÜHNE VON SETH

Målen mot Tito Beltran och Billy Butt har mycket gemensamt. Offren var unga flickor och gärningsmännen kända profiler i musikbranschen, vilket ledde till en omfattande mediebevakning.

Båda fallen handlar också om målsägandens trovärdighet, att lång tid förflutit innan brotten polisanmälades, att det saknas teknisk bevisning, och att vittnesmålen delvis handlade om andrahandsuppgifter.

Antalet ansökningar om resning i sexbrottsmål har ökat de senaste åren. Det säger Jörgen Almblad, överåklagare för resningsmål hos riksåklagaren. RÅ får 30-40 ärenden om året för yttrande, av

dem utgör cirka hälften domar i sexbrottsmål.

TITO BELTRAN HAR överklagat sin dom och det blir därför en ny rättegång i hovrätten, med lika oviss utgång som i tingsrätten. Även Billy Butt överklagade sin fällande dom i tingsrätten, men det blev en nitlott. Istället för att bli friad höjde hovrätten påföljden från fyra till fem års fängelse.

Straffet är avtjänat för länge sedan men resningsansökningarna håller målet vid liv och väcker frågor kring hur ett brottsoffers trovärdighet ska bedömas. Nu har nya argument presenterats för en ny rättegång.

De nio våldtäktsfallen är snarlika och inträffade i slutet av åttioalet och i början av

nittioalet. Billy Butt, då i 45-årsåldern, har raggat upp flickorna, utlovat modelljobb, tagit med dem hem eller till ett hotellrum, förmått dem att motvilligt klä av sig helt eller delvis. I samband med det har han blivit närgången, för att inte säga påträngande.

Sedan går berättelserna i sär. Offren berättar hur Butt har tvingat sig på dem, hållit fast dem, lagt sig med hela sin tyngd på dem och genomfört samlag. Gärningsmannen hävdar däremot att flickorna utan undantag har gått med på sex, om än inte alltid så entusiastiskt.

Domstolarna har valt att tro på offrens versioner och därtill lagt till egna funderingar om hur osannolikt det är att unga flickor överhuvudtaget frivilligt skulle vilja ha sex med »en äldre man« som Billy Butt (hovrätten), därtill med ett »särpräglat utseende« (tingsrätten).

Det som skulle kunna tala för Billy Butt, och som han också anför i sina resnings-

Billy Butt.

Butt

ansökningar, är det som hände före och efter våldtäkterna.

Exempel: En av flickorna reste kort efter en påstådd våldtäkt i Stockholm till Billy Butt i London och bodde i hans hotellrum – där hon på nytt blev våldtagen. Ett annat offer klev under pågående våldtäkt upp ur sängen och gick ut i badrummet för att ta ut en tampong, för att samlaget skulle gå att genomföra. Flera av offren har haft många möjligheter att helt enkelt lämna Butt och ta sig därifrån, men har valt att ligga kvar i hans säng och sova.

Låt oss titta närmare på Londonfallet.

Kvinnan, då 20 år, följde med till Butts bostad i april 1992, ditlockad av löften om fotografering för modelljobb. Men ingen fotograf kom, och det hela slutade med att kvinnan stannade kvar, påverkad av drinkar som Butt hade trugat i henne. Hon hamnade i hans sovrum och Butt hade samlag med henne, mot hennes vilja och genom att

hålla fast henne. Efteråt började hon gråta men stannade kvar och somnade.

Butt bedyrade att det som hänt inte skulle upprepas. Så några veckor senare besökte 20-åringen honom i London. Den här gången skulle hon få träffa en person som höll på med reklam för tv. Historien från Stockholm upprepade sig. I ett hotellrum tvingade han henne på nytt till sex, enligt domen. Självt säger Billy Butt att det var frivilligt.

Frågan är om det är sannolikt att en nyss våldtagen kvinna kort efter dådet reser till våldtäktsmannen i London, tar in på hans hotellrum, lägger sig i hans säng – och blir våldtagen en gång till? Dessutom utan att med ett ord kritisera Butt i samtal med andra, tvärtom rekommenderade 20-åringen dagarna efter en kurskamrat att även hon kontakta Billy Butt.

Emellertid har Högsta domstolen inte låtit sig imponeras av Butt, som har anfört att det finns ytterligare personer som träffade kvinnan precis före och efter den andra våldtäkten och som kan styrka att 20-åringen verkat nöjd och glad med sitt Londonbesök och mötet med Butt.

Butts senaste ansökan har dock kommit längre än de föregående. Riksåklagaren har låtit göra en förundersökning sedan ett nytt vittne, i ett fall som inträffade på ett hotell i Linköping, kommit fram. Vittnet ska ha hört flickan, kallad F i domstolsförhandlingarna, säga att samlaget var frivilligt.

Det nya vittnet är en gammal skolkamrat till F. Hon har nu, många år senare, sagt att hon och F var arbetskamrater hösten 1992. Då skulle F ha berättat om sitt möte med Butt. Vittnet är helt säker på att F framställde samlaget som frivilligt. Även andra flickor på arbetsplatsen ska ha hört detta.

Detta var sensationella uppgifter och riksåklagare Fredrik Wersäll inledde en förundersökning. Men trots en omfattande utredning blev det svårt att få fram fakta. Visserligen är offret och hennes forna arbetskamrat överens om att de en kort tid hade arbetat tillsammans. Men enligt F absolut inte hösten 1992, och när det än

var, har våldtäkten i Linköping definitivt inte avhandlats. Polisen har inte lyckats få fram uppgifter om hur det förhåller sig. Företaget har gått i konkurs, ingen bokföring eller lönespecifikationer finns kvar, vittnet har inga papper som styrker hennes anställning och så vidare. Dessutom har en annan gemensam kollega också blivit förhörd. Hon förnekar bestämt att

»Det ska till mycket starka nya omständigheter för att få sin sak prövad på nytt.«

FREDRIK WERSÄLL, riksåklagare, om prövning i Billy Butt-målet.

de tre var arbetskamrater hösten 1992, det var långt senare.

Riksåklagare Fredrik Wersäll säger till Fokus:

– Det finns inga nya uppgifter som ger anledning till en annan bedömning än den jag har gjort tidigare. Resningsärenden har en betydande tröghet och det ska till mycket starka nya omständigheter för att få sin sak prövad på nytt. Det ska dessutom vara konkreta uppgifter som har bäring på själva händelsen, säger han, och menar att omständigheterna i Londonfallet inte varit av det slaget.

ADVOKAT PETER ALTHIN är ombud för Billy Butt och har i dagarna lämnat in den sista inlagan i skriftväxlingen med riksåklagaren om det nya vittnet i Linköpingsfallet.

Utgången är inte given, trots att RÅ:s inställning förstas är en motgång. Men HD kan alltid ta hänsyn till »synnerliga omständigheter« och förra gången var det trots allt två ledamöter av fem i HD som ville bevilja resning.

Peter Althin är hoppfull:

– Det är betydelseöst att RÅ avstyrker, HD har många gånger gått förbi RÅ och ändå fattat beslut om resning. Och om det skulle visa sig att det nya vittnet blir bedömt som betydelsefullt, då kan det ha bäring även på andra punkter i målet, anser han.

På senare år har flera våldtäktsdomar ifrågasatts. Oftast har det handlat om friande domar där domstolarna har anklagats för att lägga vikt vid kvinnans klädsel, uppträdande och sexvanor, som skulle tala för att de frivilligt varit med på sex med gärningsmannen.

Men också motsatsen förekommer, fällande domar där domstolarnas bedömning av parternas trovärdighet har gynnat offren. I dessa fall har kvinnornasandel möjligen bidragit på omvänt sätt. Det har rört sig om unga flickor som, som i Beltranfallet, varit sexuellt oerfarna. Eller som offren i Butt-målet, betraktats som naiva. ■

Fakta | Våldtäkt

Våldtäkt är att uppsåtligt genom våld eller hot tvinga någon annan till samlag eller andra sexuella handlingar som kan jämföras med samlag. Våldtäkt kan ge mellan två och sex års fängelse, för grov våldtäkt är straffet längre.

Lagen ändrades 2005, alltså efter målet mot Billy Butt. Den nya lagen ska ännu mer än tidigare förstärka varje människas rätt till absolut personlig och sexuell integritet.